
RULE AND TASKS OF POLICE ADMINISTRATION OF MONTENEGRO IN THE FIELD AGAINST TERRORISM

Ivan Pekić

International police organization IPO, Montenegro, pekickivan.bar@gmail.com

Abstract: In the introductory part will be explained conceptual determination of terrorism, history and types of terrorism. Regardless of the insufficient degree of exploration of the phenomenon of terrorism, Montenegro should provide an expert staff for fight against terrorism. After that, striving for the European Union, Montenegro should harmonized the legislative framework with legislative framework of the European Union. In the central part of the thesis, the status of the police will be determined as the main carriers against the terrorist fight. It will be pointed out that the Police of Montenegro has the most important place as factor and carrier stability in the fight against terrorism. Considering that the Police Administration of Montenegro experienced a comprehensive reorganization of its organs, in the further part of thesis particular emphasis will be placed on sectors: Criminal police Sector, Organised Crime Sector and Special police Sektor, and, at the end. Money Laundering and Terrorism Financing Suppression Sector. Given that crime and terrorism are connected, important role in preventing the detection of terrorism has the Criminal Police. The Sector for the fight against Organised Crime and Corruption has the similar role as well as Criminal Police in preventative detection of preparators of terrorist acts. Special Emphasis will be placed on detailed explanation of Special Police Sector and its counter-terrorism forces. Counter-terrorism Unit as well as Special Police Units Sector, which is used in the most complex actions of Police Administration of Montenegro, will be explained in more detail. After that, it will be explained the role of Money Laundering and Terrorism Financing Suppression Sector, and find out how terrorist and terrorist organizations are financed and how money infiltrates into these organizations etc. Considering that the terrorism is underrepresented in the Criminal Code of Montenegro nowadays are terrorism and organized crime as monsters of 21st century. With becoming a member of NATO in 2017, Montenegro entered the World of collective security. Montenegro is a state surrounded with three states that have aspirations to expand their borders. In that sense, decision of NATO to accept Montenegro into its membership is clear decision. The Police Administration is ready for the most complicated jobs in the greatest evil in the world. The Police Administration will strive to send their members on various trainings and educations, because in step with time, IT standards must be followed. In conclusion of this thesis will be stated the achieved objectives of Police Administration, as well as suggestions for improving their work in order to facilitate the fight against terrorism.

Keywords: Terrorism, police, Montenegro.

ULOGA I ZADACI UPRAVE POLICIJE CRNE GORE U BORBI PROTIV TERORIZMA

Ivan Pekić

Internacionalna policijska organizacija IPO, Crna Gora, pekickivan.bar@gmail.com

Apstrakt: U uvodnom djelu rada, biće objašnjeno pojmovno određenje terorizma, istorijat i vrste terorizma. Bez obzira, na nedovoljan stepen istraženosti fenomena terorizma, država Crna Gora će morati, da obezbjedi stručan kadar, za borbu protiv terorizma. Nakon toga, moraće da usaglasi zakonodavni okvir, sa zakonodavnim okvirom evropske unije, ka čijem putu i stremi. U centralnom djelu rada, biće obrađen status Uprave policije Crne Gore kao glavnog nosioca protivterorističke borbe. Biće ukazano na to, da policija Crne Gore, ima najvažnije mjesto kao faktor i nosilac stabilnosti u borbi protiv terorizma. Obzirom, da je Uprava policije Crne Gore, doživjela sveobuhvatnu reorganizaciju svojih organa u daljem dijelu rada, biće posebno obrađeni sektori: Kriminalističke policije, sektor organizovanog kriminala i korupcije, zatim sektor specijalne policije i na kraju sektor za sprečavanje pranja novca i finansiranje terorizma. Kako su kriminal i terorizam povezani, važnu ulogu u prevenciji otkrivanja počinitelja terorističkih djela ima i kriminalistička policija. Sektor za borbu protiv organizovanog kriminala i korupcije ima sličnu ulogu, kao i kriminalistička policija u preventivnom otkrivanju počinitelja krivičnog djela terorizma. Poseban akcenat, biće stavljen, na detaljno objašnjenje sektora specijalne policije i njenih protivterorističkih snaga. Detaljnije će biti obrađene (PTJ), Protiv teroristička jedinica, kao i (PJP) Posebna jedinica policije, koja se upotrebljava u najsloženijim akcijama Uprave policije Crne Gore. Nakon toga, biće obrađen i sektor za sprečavanje pranja novca i finansiranja terorizma, gdje ćemo saznati, na koji način se finansiraju teroristi i

terorističke organizacije, preko koga se novac infiltrira u te organizacije itd. Smatrajući da je terorizam, nedovoljno zastupljen u Krivičnom zakoniku Crne Gore, mišljenja sam, da bi trebalo uvesti, zakon o terorizmu. Glavni uzroci nepovoljne bezbjednosne situacije u Crnoj Gori u današnje vrijeme su: svakako terorizam i organizovani kriminal kao pošasti XXI vijeka. Obzirom da je Crna Gora, postala i NATO članica 2017 godine, ona je ušla u svijete kolektivne bezbjednosti. Kako je Crna Gora država, koja se nalazi na tromeđi, oivičena drugim državama, a koje imaju svoje aspiracije i želje za proširenjem svojih granica, jasna je i odluka NATO pakta za prihvatanjem Crne Gore u njeno članstvo. Uprava policije je spremna za najsloženije bezbjednosne poslove iz oblasti terorizma, da doprinese u borbi protiv ovog najvećeg zla na svijetu. Ona će težiti, da svoje pripadnike, šalje na razne obuke i edukacije, jer u korak s vremenom, moraju se pratiti i IT tehnologije. U zaključku rada, biće navedeni postignuti ciljevi Uprve policije Crne Gore, kao i predlozi oko poboljšanja njihovog rada, kako bi se pospješila borba protiv terorizma.

Ključne riječi: Terorizam, policija, Crna Gora

1. UVOD

Kako ne postoji, univerzalno prihvaćena definicija o terorizmu, mnogi autori ovaj fenomen definišu svojom definicijom i na svoj način, gdje ni dan danas nemamo, na globalnom nivou, opšte prihvaćenu definiciju o terorizmu. Kako je fenomen terorizma, po mnogim autorima politički vruć fenomen, nekako se nameće logično pitanje, da li je OUN institucija sistema, koja bi morala da radi, na donošenju opšte prihvaćene definicije u svjetu. Svjedoci smo brojnih globalnih promjena na svim nivoima ljudskoga života od politike, ekonomije, obrazovanja pa sve do pojave novijih oblika borbe, za neke od ciljeva koje ljudi i grupe nastoje postići na svjetskoj sceni. Kako je terorizam postao globalni fenomen, jedino se može iskorjeniti udruženim djelovanjem svih zemalja i njihovih predstavnika. Hipoteza na koju ćemo pokušati da odgovorimo u ovom radu jeste: Da li je Uprava policije Crne Gore spremna da se odupre i suprostavi najvećoj pošasti u novijoj istoriji, terorizmu?

2. ISTORIJSKI RAZVOJ TERORIZMA

Neki od primjera terorizma i terorističkih aktivnosti, terorističkih organizacija kroz istoriju su Ziloti, Tagi i Asasini. Ziloti su bili Jevrejski narod, koji se grčevito borio protiv rimske tiranije. U početku su Ziloti oslobodili Jerusalem u svojim napadima, pa potom manja mjesta od rimljana, da bi na kraju bili ugušeni od strane istih rimljana uz pomoć velike vojske iz Rima. U ozbiljnoj literaturi se navodi: “da je pod vladavinom Tita samo tokom opsade Jerusalemima šest stotina hiljada ljudi izgubilo život”. Tagi su bili, hinduistička sekta, drumski razbojnici koji su svoju žrtvu, davili maramom zvanom (rumal) a potom žrtvu raskomadali u čast boginje Kali. Svojestveno im je bilo, da nisu nikada napadali vlast. Kako su počeli ostavljati svoje žrtve u životu, kult o boginji Kali se počeo strmoglavo završavati. “Asasini, takođe muslimanski šitska sekta, čiji je idejni tvorac bio Hasan Ibn Sabah (1034-1124)”, koji je izgradio utvrđenja u brdima Irana. Vjernici su ga slušali bez pogovora, ako je trebalo da skoče u smrt i to su radili za svoga idejnog vođu. U svojim utvrđenjima, dobrim vjernicima bi davao korišćenje hašiša, do mile volje, a oni su za njega za uzvrat ubijali njegove neprijatelje. Hasan Ibn Sabah je govorio: “¹⁵⁵Strah je efikasan, jedino ako je veliki i ako je stalan”. Asasine su 1256 godine pokorili Mongoli. Kako je riječ terorizam po prvi put skovana za vrijeme Francuske revolucije, kada jakobinci sprovedu diktaturu nad svojim stanovništvom zavodeći strahovladu. Terorizmom se u prošlosti nastojalo natjerati ljude da budu pod vlašću manje skupine ljudi i da rade za njihovo dobro, što je oblik diktature i tiranije. Francuska revolucija se može smatrati periodom započinjanja modernog terorizma, jer je do tada, to bio vjerski i religijski terorizam. Pojam terorizma svoju masovnost dobija u 20 vijeku, dok je globalni terorizam sve više prisutan u sadašnjem vremenu i pojavljuje se u 21 vijeku.

3. ODREĐENJE POJMA TERORIZMA

Kako, do dan danas, nije utvrđena definicija pojma terorizma, kako postoji veliki broj takvih definicija, jedno je sigurno terorizam u svome djelovanju uključuje upotrebu nasilja za ostvarivanje vlastitih ciljeva. Kao takvog ga označavamo neprihvatljivim političkim i moralnim oblikom ponašanja. Definicije terorizma: “Terorizam je politički motivisana taktika koja uključuje prijetnju ili upotrebu sile ili nasilja u kojoj težnja za publicitetom igra značajnu ulogu”. Po Džon Takrah: “Terorizam je apstraktan fenomen koji ne posjeduje realnu suštinu koja se može otkriti i opisati. Laker je smatrao da “nema definicije terorizma koja može da pokrije sve varijante terorizma koji su se pojavili tokom istorije”. Rozalin Higinis je upravu kada kaže: “tek svrha uperena sa metodom jeste ono što nam daje osjećaj terorizma”. Po definiciji FBI iz 1999. godine terorizam se određuje kao “nezakonita upotreba sile ili nasilje

protiv lica ili imovine da bi se zastrašila ili prisilila vlada, civilno stanovništvo ili bilo koji njihov segment radi promocije političkih ili socijalnih ciljeva”. Definicija koju je dao Boaz Ganor: “namjerna upotreba ili prjetnja upotrebom, nasilje protiv civila ili civilnih meta, radi postizanja političkih, ideoloških i religioznih ciljeva” “Terorizam je dakle, poseban pravni pojam (delictum sui generis), a njegova istorija je tjesno vezana za istoriju političkog delikta”. Sve zemlje, a naročito velike sile, beskompromisno iskorjenjuju terorizam koji prjeti njima. “Međutim, kada je u pitanju terorizam u tuđem dvorištu, ne mali broj zemalja se ponaša krajnje interesno, a time često i suprotno međunarodnom pravu, sve do granice otvorene podrške nekoj vrsti terorizma. Opredjeljivanje za podršku nečijem terorizmu je uvijek i faktički opredjeljivanje protiv onoga prema kome je taj terorizam usmjeren”.

4. POLICIJA CRNE GORE U BORBI PROTIV TERORIZMA

“Uprava policije vrši poslove koji se odnose na: zaštitu bezbjednosti građana i Ustavom utvrđenih sloboda i prava; zaštitu imovine; sprečavanje vršenja i otkrivanje krivičnih djela i prekršaja; pronalaženje i hvatanje učinilaca krivičnih djela i prekršaja i njihovo dovođenje pred nadležne organe; održavanje javnog reda i mira; obezbjeđivanje javnih skupova i drugih okupljanja građana; obezbjeđivanje određenih ličnosti i objekata; nadzor i kontrolu bezbjednosti saobraćaja na putevima; nadzor i obezbjeđenje državne granice i vršenje granične kontrole; kontrolu ulaska, kretanja, boravka i izlaska stranaca; prikupljanje, analiziranje i dostavljanje nadležnim organima podataka, informacija i dokumentacije potrebne za otkrivanje pranja novca i finansiranja terorizma; utvrđivanje standarda i metodologija za uspostavljanje i razvijanje politike, procedura i prakse prepoznavanja sumnjivih transakcija; razvijanje posebnih programa za sprječavanje pranja novca i provjeru transakcija finansiranja terorizma, sa procedurama, programima kontrole, provjeru transakcija i lica za koje postoji osnov sumnje da je u pitanju pranje novca ili finansiranje terorizma; privremeno obustavljanje transakcija; iniciranje izmjena i dopuna propisa koji se odnose, ili su u vezi sa sprječavanjem i otkrivanjem pranja novca i finansiranja terorizma; uspostavljanje međunarodne saradnje sa ovlašćenim organima drugih država i međunarodnim organizacijama; učestvovanje u pripremi i objedinjavanju liste indikatora za prepoznavanje sumnjivih transakcija; učestvovanje u obuci zaposlenih i ovlašćenih lica u nadležnim organima, utvrđivanje smjernica za izradu analize rizika; objavljivanje statističkih podataka iz oblasti sprječavanja i otkrivanja pranja novca i finansiranja terorizma; kriminalistička vještačenja i istraživanja, kriminalističke i druge evidencije; međunarodnu policijsku saradnju; izradu analiza, elaborata, studija i praćenje određenih bezbjednosnih pitanja; kao i druge poslove koji su joj određeni u nadležnost”.

Sektor Specijalne policije je novoformljeni sektor. Specijalna antiteroristička jedinica je promjenila svoj naziv (SAJ) u Protiteroristička jedinica (PTJ). To je jedinica koja je namjenjena za najstroženije poslove i odbranu države od terorizma i sličnih pojava. Zatim je u Ovom sektoru ostala (PJP) Posebna jedinica policije koja se takođe bavi zaštitom države, od najstroženijih pojava terorizma, državnih udara, vremenskih nepogoda itd.

Sektor kriminalističke policije je ostao stub odbrane svake savremene policije, tako i crnogorske policije. U svom sektoru podjeljen je na odsjeke i to:

Sektor kriminalističke policije obuhvata:

1. Odsjek za suzbijanje opšteg kriminaliteta
2. Odsjek za suzbijanje privrednog kriminaliteta
3. Odsjek za sprečavanje i suzbijanje zloupotreba droga
4. Odsjek za suzbijanje krivičnih djela krijumčarenja i trgovine ljudima ilegalnih migracija
5. Odsjek za specijalne istražne metode

Novoformljeni sektor za borbu protiv organizovanog kriminala i korupcije je takođe ključan u borbi protiv svih vidova terorizma.

Sektor za borbu protiv organizovanog kriminala i korupcije oduhvata:

1. Specijalno policijsko odjeljenje
2. Odsjek za suzbijanje teških krivičnih djela
3. Odsjek za borbu protiv krijumčarenja droga
4. Odsjek za zaštitu svjedoka
5. Odsjek za posebnu operativnu podršku

U Sektoru za sprečavanje pranja novca i finansiranje terorizma vrše se poslovi koji se odnose na:

- prijem, evidenciju i import podataka dostavljenih od obveznika;
- analizu i obradu podataka primljenih na dnevnom nivou kao i analizu i obradu podataka za lica i transakcije za koja postoji osnov sumnje da se radi o pranju novca i finansiranju terorizma koje dostavljaju obveznici;
- postupanje po zahtjevima nadležnih državnih organa u skladu sa Zakonom o sprečavanju pranja novca i finansiranja terorizma, kao i dostavu obavještenja o utvrđenim osnovima sumnje u vezi sa licima i transakcijama po sopstvenoj inicijativi;

- priprema stručne osnove za izradu liste indikatora za prepoznavanje sumnjivih transakcija i klijenata, učešće u obukama zaposlenih kod obveznika;
- priprema smjernica za izradu analize rizika; pripremanje i podnošenje zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka protiv obveznika i odgovornih lica kod obveznika;
- vođenje propisanih evidencija o izvršenim inspekcijским kontrolama; pripremanje informacija, izvještaja i analiza o izvršenim kontrolama, analizu međunarodnih standarda i praćenje stepena harmonizacije nacionalnih propisa iz oblasti sprečavanja pranja novca i finansiranja terorizma sa propisima SE, EU, EGMONT, FATF iz oblasti sprečavanja pranja novca i finansiranja terorizma i druge poslove iz djelokruga rada Sektora.

Ključnu ulogu u borbi protiv terorizma, ima novoformljeni sektor u Upravi policije Crne Gore, Sektor za sprečavanje pranja novca i finansiranje terorizma. Taj sektor je oformljen, tako što je ugašena Uprava za sprečavanje pranja novca i finansiranje terorizma.

Ključne osobine policije u demokratskoj državi:

1. Policija mora da poštuje vladavinu prava i da djeluje u skladu sa etičkim kodeksom poziva.
2. Savremena policija nastoji da obezbjedi efikasnu javnu bezbjednost za poštovanje ljudskih prava i sloboda ljudi.
3. Odgovornost policije zahtjeva otvorenost i postojanje mehanizma nadzora i unutrašnje i spoljašnje kontrole.
4. Obavljanje policijskih poslova u demokratskoj državi je process odozdo, koji odgovara na potrebe i brige pojedinačnih građana i zajednice i teži povjerenju, saglasnosti i podršci javnosti.

Uprava policije Crne Gore je spremna da odgovori, na sve vidove terorizma. Spremna je svakodnevno da radi na edukaciji svog kadra, da radi na osavremenjavanju tehnologije i naoružanja. Kao članica NATO-a uživa vid kolektivne bezbjednosti i pokušava da se razvija u korak sa vremenom.

Uočeni su nedostaci dobro obučenog kadra za oblast terorizma. Vidljiva je i slabija opremljenost Uprave Policije u domenu Sajber terorizma. Potrebno je vršiti edukaciju ljudi u policiji, kao i građana Crne Gore o ovim savremenim vidovima terorizma, kroz razne tribine, radionice, seminare, kako bi mogli da razvijemo svijest, na koji način da odgovorima na te pošasti. "U skladu sa navedenom reorganizacijom i oformljenjem novih sektora crnogorske policije, prilikom određivanja broja službenika, primjenjen je standard od pet policajaca na 1000 stanovnika, tako da sadašnji ukupan broj zaposlenih službenika iznosi oko 5000, dok je u odnosu na strukturu kadra primjenjen takozvani holandski model proporcionalnosti policijskog u odnosu na kriminalistički i administrativni menadžment, uz maksimalno nastojanje i poštovanje principa racionalnosti i ekonomičnosti". Crnogorska policija bi trebala biti inicijator za predlog izmjene zakona o KZCG, tj. da se predloži uvođenje novog zakona o terorizmu, kao samostalnog, a ne kao, što je to do sada bilo u KZCG. Primjer za to nam je Francuska država, koja je nakon niza terorističkih napada uvela zakon o terorizmu. Policija Francuske je dobila ovlašćenja, da može bez naloga izvršiti upade u vjerske objekte, da ih može bez naloga zatvarati i niz drugih ovlašćenja, kako bi se što efikasnije borila i izborila sa terorizmom.

5. ZAKLJUČAK

Sve više zemalja postaje meta terorista, terorizam postaje globalan problem, broj žrtava je sve veći, maštovitost akcija terorista je sve veća, kao i broj terorističkih organizacija. Borba protiv terorizma je sve teža i zahtjevnija i sve više traži povezanost na međunarodnom polju. Kako je glavni problem nepostojanja univerzalne definicije često se dešava, da se pojedini ne teroristički činovi proglašavaju terorističkim. Cilj Uprave policije Crne Gore je da kroz svoje organe i sektore, odgovori na ovu pojavu terorizma. Kroz rad smo se upoznali i shvatili značaj postojanja i oformljenja nekih novih sektora za borbu protiv terorizma. Čuli smo, koja im je namjena i funkcija. "Jako je važno napomenuti da je 2006 godine osujećen pokušaj terorističkog napada u Tuzima, da je za lišavanje slobode tih lica angažovana Specijalna antiteroristička jedinica (SAJ), danas novoformljena Protiv teroristička jedinica (PTJ)". To nam je jasno pokazalo da su bezbjednosne službe Crne Gore krajnje profesionalne, obučene, odlučne i spremene za borbu protiv svih vidova terorizma. Osnovni cilj prevencije i suzbijanja terorizma je dostizanje najvišeg mogueg nivoa zaštite Crne Gore, njenih građana i svih koji u njoj borave, njenih vrijednosti, interesa i resursa od prijetnji i posledica terorizma, uz istovremeno pružanje najefikasnijeg mogućeg doprinosa međunarodnim naporima u borbi protiv terorizma. Crna Gora će nastaviti da aktivno učestvuje u prevenciji i suzbijanju terorizma na globalnom i regionalnom nivou, a posebno u okviru sistema UN-a, EU, NATO-a, OEBS-a, Savjeta Evrope, INTERPOLA-a, Evropola i drugih relevantnih organizacija i inicijativa i doprinosi jačanju i razvijanju protivterorističke saradnje i na međuregionalnom nivou.

LITERATURA

Andreja, S., Ivan, M. (2015) "Sistemi nacionalne bezbjednosti", Fakultet za poslovni menadžment, Bar, str. 181.

- Boaz, G. (Oct.07.2001). Terrorism:No ProhibitionWithout Definition at <http://www.ict.org.il/articles/articleDet.cfm?articleid =393>
- Branislav,Đ.(2015).” Savremeni terorizam”, Službeni glasnik: Institut za međunarodnu politiku i privredu,Beograd.
- Dragan, S.(2009). Terorizam, Pravni fakultet Univerziteta, Beograd. str.107.
- Hodgson, G.S. (1955).The Order of Assassins, Hag
- Ivan, P., (2018). Magistarski rad, Univerzitet u Beogradu, Beograd. str.108-109.
- John, R.T. (2004). Dictionary of Terrorism, Routledge, London, str.9.
- Laquer, W.(1987). The age of Terrorism, Beograd, str.9.
- Nedo,D.,Miodrag, G.,Srdan, B.,(2015) “Savremeni sistemi bezbednosti”, Zavod za udžbenike, Beograd, str. 181.
- Radoslav ,G.(2015). “Antiterorizam”,Službeni glasnik, Beograd, str. 18.
- Schmid, P.A., & Jongman, A.J., (1998). Political Terrorism: A New Guide to Actors, Authors,Concepts,Data Bases, Theories and Literature, (2nded.).
- Žozef, M.(2001). ” O nasilnom uništavanju ljudske vrste”u spisi o revoluciji, Umjetničko društvo Gradac, str.91.
- <http://www.up.gov.me/naslovna/sektori/Sektor> za sprečavanje pranja novca i finansiranja/(15.11.2019.)
- <http://www.up.gov.me/naslovna/sektori/Sektor> kriminalističke policije/(15.11.2019.)
- <http://www.up.gov.me/naslovna/sektori/Sektor> za borbu protiv organizovanog kriminala i k/(15.11.2019.)
- <http://www.up.gov.me/naslovna/sektori/Sektor> speijalne policije/(15.11.2019.)